

LBRIS

We know
books

**Gramatica
LIMBII
FRANCEZE
cu exerciții**

George Ghidu

Valeriu Pisoschi

Teora

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Originea, formarea și evoluția limbii franceze	6

FONETICĂ ȘI ORTOGRAFIE

Alfabetul fonetic internațional	7
Sunetele și literele limbii franceze	8
Sunetele	8
A. Vocalele	8
B. Semivocalele	10
C. Consoanele	10
Literele	12
Semnele ortografice ale limbii franceze	12
A. Accentele	12
1. Accentul ascuțit	13
2. Accentul grav	13
3. Accentul circumflex	14
B. Alte semne ortografice	14
Despărțirea cuvintelor în silabe	16
Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe	16
Legătura între cuvinte	19

MORFOLOGIE

Substantivul	23
Genul substantivelor	23
Genul substantivelor proprii	30
Pluralul substantivelor	31
Pluralul substantivelor compuse	33
Pluralul substantivelor de origine străină	35
Substantive folosite numai la plural	36
Articolul	41
Articolul hotărât	41
Contractarea articolelor hotărâte	42
Valorile articolului hotărât	42
Întrebuințarea articolului hotărât	43
Întrebuințarea articolului înaintea numelor proprii	43

Articolul nehotărât	45
Întrebuințarea articolului nehotărât	45
Înlocuirea articolului nehotărât singular cu DE	45
Articolul partitiv	46
Întrebuințarea articolelor partitive	46
Înlocuirea articolului partitiv și a articolului nehotărât DES cu DE	47
Suprimarea articolului	48
Adjectivul	56
Adjectivul calificativ	56
Formarea femininului adjectivelor calificative	56
Adjective cu două forme la masculin singular	59
Formarea pluralului adjectivelor calificative	60
Gradele de comparație ale adjectivelor	60
Tabloul gradelor de comparație	61
Acordul adjectivului calificativ	62
Acordul adjectivelor compuse	63
Acordul adjectivelor de culoare	64
Locul adjectivului calificativ	64
Adjective care își schimbă sensul după locul pe care îl ocupă față de substantiv	65
Adjectivul posesiv	69
Întrebuințarea adjectivelor posesive	70
Adjectivul demonstrativ	74
Întrebuințarea adjectivelor demonstrative	74
Adjectivul interogativ-exclamativ	78
Întrebuințarea adjectivului interogativ	78
Adjectivele nehotărâte	80
Întrebuințarea adjectivelor nehotărâte	80
Adjectivele numerale	87
Adjectivele numerale cardinale	87
Întrebuințarea adjectivelor numerale cardinale	90
Locul adjectivului numeral cardinal	91
Adjectivele numerale ordinale	91
Întrebuințarea adjectivelor numerale ordinale	92
Cuvinte cu valoare de numeral	93
Pronumele	96
Pronumele personale	96
Tabelul pronumelor personale	96
Întrebuințarea pronumelor personale	97
1. Pronumele personale subiecte	97
2. Pronumele personale complemente	98
Locul celor două pronume complemente	
Schemă	102
Întrebuințarea pronumelor personale tonice	102

Pronumele neutru IL (LE)	103
Pronumele personale reflexive	104
Locul pronumelui personal reflexiv	105
Folosirea formei tonice SOI	105
Pronumele adverbiale	
EN – Y	106
Întrebuințarea pronumelor adverbiale	106
Locul pronumelor adverbiale	109
Pronumele posesive	117
Întrebuințarea pronumelui posesiv	118
Pronumele demonstrative	120
Întrebuințarea pronumelor demonstrative	121
Întrebuințarea pronumelor demonstrative neutre	122
Pronumele relative	126
Întrebuințarea pronumelor relative simple	127
Întrebuințarea pronumelor relative compuse	130
Pronumele interogative	136
Întrebuințarea pronumelor interogative	137
Pronumele nehotărâte	143
Întrebuințarea pronumelor nehotărâte	144
Verbul	155
Locuțiuni verbale	155
Verbe tranzitive și intransitive	156
Radical și terminație	159
Categoriile gramaticale ale verbului	159
Moduri și timpuri	159
Timpurile	160
Cele trei grupe ale verbelor	162
Formarea timpurilor	163
A. Timpurile simple	163
B. Timpurile compuse	169
Diatezele verbale	174
Verbele auxiliare	176
Conjugarea verbelor auxiliare	176
Viitorul apropiat	180
Trecutul recent	180
Conjugarea verbelor la forma afirmativă	183
1. Diateza activă	183
A. Grupa I de verbe cu indicativul prezent în <i>e, es, e</i> , iar infinitivul în <i>er</i>	183
Particularități în conjugarea verbelor din grupa I	185
B. Grupa a II-a de verbe în <i>-is, is, it</i> la prezentul indicativ și <i>-ir</i> la infinitiv (cu <i>-iss</i> în radical)	186
Particularități în conjugarea verbelor din grupa a II-a	187

C. Grupa a III-a de verbe cu infinitivul în <i>-ir</i> (fără <i>-iss-</i> în temă) și cu <i>s, s, t</i> , la persoanele I, a II-a, a III-a singular ale indicativului prezent	188
D. Grupa a III-a de verbe cu infinitivul în <i>-oir</i> și <i>s, s, t</i> la persoanele I, a II-a, a III-a singular de la indicativul prezent	189
E. Grupa a III-a de verbe cu infinitivul în <i>-re</i>	191
Verbe regulate și verbe neregulate	195
Verbe impersonale	215
Verbe defective	219
2. Diateza pronominală	220
Observații asupra verbelor pronominale	222
3. Diateza pasivă	222
Observații asupra verbelor pasive	224
Conjugarea verbelor la forma interogativă	224
Observații asupra formei interogative	226
Conjugarea verbelor la forma negativă	226
Observații asupra formei negative	228
Conjugarea verbelor la forma interogativ-negativă	229
Întrebuințarea modurilor și a timpurilor	232
A. Modul indicativ	232
Imperfectul	232
Perfectul simplu	232
Perfectul compus	232
Trecutul anterior	233
Mai mult ca perfectul	233
Viitorul	233
Viitorul anterior	234
B. Modul condițional	236
Prezentul condiționalului	236
Perfectul condiționalului	236
„Si” condițional	237
C. Modul imperativ	240
D. Modul conjunctiv	242
Întrebuințarea conjunctivului în propoziții principale și independente	242
Întrebuințarea conjunctivului în propoziții subordonate	242
E. Modul infinitiv	247
Rolul infinitivului în frază	248
Infinitivul trecut	250
F. Modul participiu	252
Participiul prezent (gerunziul)	253
Le gérondif	254
Participiul trecut	255
Cuvinte invariabile	261
Adverbul	261
Locul adverbelor	261

Formarea adverbelor în -ment	262
Gradele de comparație ale adverbelor	263
Adverbe cu grade de comparație neregulate	263
Adverbe de mod	265
Locul adverbelor de mod	265
Întrebuințarea adverbelor de mod (L'emploi des adverbes de manière)	266
Adverbe de cantitate	266
Adverbe de loc	268
Locul și întrebuințarea adverbelor de loc	268
Adverbe de timp	269
Adverbe de afirmație	270
Întrebuințarea adverbelor de afirmație	270
Adverbe de negație	270
Suprimarea negației PAS	271
Adverbe de interogație	272
Adverbe de îndoială	273
Prepoziția	275
Conjuncția	282
Interjecția	285

SINTAXA

Propoziția	287
Părțile propoziției	287
Subiectul	288
Locul subiectului	288
Inversiunea subiectului	289
Predicatul	290
Acordul predicatului cu subiectul	290
Acordul în număr – cu un subiect simplu	290
Acordul predicatului cu un subiect multiplu (aspecte principale)	291
Acordul în persoană	292
Numele predicativ	295
Locul numelui predicativ	295
Atributul substantival	295
Atributul adjectival	296
Apoziția	296
Complementul	296
Complementul verbului	297
Complementul direct și indirect	297
Complementul circumstanțial	298
Complementul de agent	299
Alte complemente	299
Felul propozițiilor	301

Propoziția interogativă	302
Propoziția interogativă directă	302
Sintaxa frazei	304
Propoziții juxtapuse și coordonate	304
Propoziții intercalate	305
Subordonarea	305
Propoziții subordonate infinitivale	306
Propoziții subordonate participiale	306
Felul propozițiilor subordonate	306
Propoziția subordonată subiectivă	307
Propoziția subordonată predicativă	307
Propoziția completivă (directă) introdusă prin QUE	307
Propoziția completivă interogativă indirectă	308
Propoziția relativă	309
Propozițiile circumstanțiale	311
Concordanța timpurilor	317
Concordanța timpurilor indicativului	318
Concordanța timpurilor conjunctivului	320
Stil direct – stil indirect	322
Cheia exercițiilor	327

LIBRIS

FONETICĂ ȘI ORTOGRAFIE (PHONÉTIQUE ET ORTOGRAPHE)

Alfabetul fonetic internațional (L'alphabet phonétique international)

1. Vocale (voyelles)

A. Vocale orale (voyelles orales)

a) *simple și nerotunjite* (simples et non-arrondies)

[i]	joli
[e] e închis (fermé):	été
[ɛ] e deschis (ouvert)	mère
[a] a anterior (antérieur):	papa

b) *simple și rotunjite* (simples et arrondies)

[a] a posterior (postérieur):	pas
[ɔ] o deschis (ouvert):	or
[o] o închis (fermé):	zéro
[u] u	jour

c) *compuse și rotunjite* (composées et arrondies)

[y] i rotunjit (i arondi):	sur
[ø] e închis rotunjit (e fermé arrondi):	deux
[œ] e deschis rotunjit (e ouvert arrondi):	neuf
[ə] e mut sau surd (muet ou sourd):	petit

B. Vocale nazale¹ (voyelles nasales)

a) *simple și nerotunjite* (simples et non-arrondies)

[ɛ̃] e deschis nazal:	matin
-----------------------	-------

b) *simple și rotunjite* (simples et arrondies)

[ã] a posterior nazal:	vent
[õ] o deschis nazal:	bon

c) *compuse și rotunjite* (composées et arrondies)

[ã̃] e deschis rotunjit nazal:	brun
--------------------------------	------

2. Semivocale (semi-voyelles ou semi-consonnes)

[j] i consonne – numit și yod:	pied
[y] y consonne:	lui
[w] u consonne:	oui

3. Consoane (consonnes)

[b] robe	[p] père
[d] dur	[r] rue
[f] feu	[s] sur
[g] gare	[t] tête
[ʒ] je	[v] vous
[k] sac	[z] zéro
[l] bal	[ʃ] chat
[m] mer	[ŋ] campagne
[n] nous	

¹ Semnul ~ deasupra unei vocale marchează un sunet nazal

Sunetele (Les sons)

4. Limba franceză are 36 de sunete, dintre care 16 vocale, 17 consoane și 3 semivocale.

A. Vocalele (Les voyelles)

După modul de articulare a lor, vocalele limbii franceze se grupează astfel:

	Anterioare		Posterioare
	simple nerotunjite	compuse rotunjite	simple rotunjite
Vocale orale	i e închis ɛ deschis	y ø œ	u o ɔ
Vocale nazale	a ɛ̃ –	– œ̃ –	a ɔ̃ ã

5. Vocalele orale, numite astfel fiindcă se rostesc numai cu ajutorul cavității bucale, sunt: simple și compuse:

a) simple și nerotunjite, alcătuite dintr-un singur sunet:

[i] se rotește ca **i** din limba română și este redat în limba franceză prin:

i: lit, si, finis.

y: style, stylo, dactylo, lycée.

[e] se rotește ca **e** din cuvântul românesc a repeta și este redat prin:

é: thé, été, année, opéra;

er, ier (finale): berger, écolier;

– terminația verbelor din grupa I: donner, chanter etc.;

es: în cuvintele: les, des, ces, mes, tes, ses;

ez (final): nez;

în terminația persoanei a II-a plural: parle**z**, donnere**z**, allie**z**;

ied, ef (final): pied, clef.

[ɛ̃] se rotește mai deschis decât **e** din limba română și este redat prin:

è: mère, père, crème, rivière;

ê: tête, être, fenêtre, forêt;

ai, ai: mais, fait, portrait, connaître, paraître; precum și în terminațiile indicativului imperfect și ale condiționalului prezent: je parlais etc., je finirais etc.;

ai final: balai, essai, vrai.

Excepții: gai, quai(e); precum și în terminația persoanei I sing. a perfectului simplu și viitorului I: je parla**i**, je finira**i**;

ay: rayon, crayon;

ei: treize, Seine, baleine;

eil, -eille: soleil, vieille, appareil, Marseille, bouteille;

el: appel, bel, nouvel, culturel;

ès (final): après, congrès, progrès, succès;

et (final): ticket, paquet, ballet;

e (*urmat de o consoană dublă, sau de două consoane, dar a doua să nu fie l sau r*): belle, nouvelle, (ils) prennent, (je) verrai, terre, allumette, bicyclette, sept, directeur, concert, veston.
e+cons. în silabă accentuată: bec, fer.

[a] *se rostește ca a din limba română*: patte, table, sac, bras, dame, papa, malade.

b) *simple și rotunjite*:

[a] *nu are corespondent în limba română; se articulează în partea posterioară a cavității bucale*.¹
pas, pâte, âne, bas.

[o] *se rostește puțin mai închis decât o din limba română și este redat prin*:

o (final sau + cons. nepronunțată): zéro, stylo, matelot, mot, repos;

o + [z]: rose, chose, Berlioz;

ô: diplôme, fantôme, têt, le nôtre;

au: au, chaud, chaussée, animaux;

eau: eau, beau, chapeau, oiseau;

o + (tion): émotion, notion.

[o] *se rostește puțin mai deschis decât o din limba română și este redat prin*:

o (+ cons. pronunțată): or, horloge, sport, soldat, violon, homme, somme, bonne, notre, octobre, photographie, poste;

au: Paul, restaurant;

u + m final: rhum, sanatorium, minium, aluminium.

Excepție: parfum (um = œ).

[u] *se rostește ca u din limba română și este redat prin*:

ou: ou, nous, jour, bijou, rouge;

aou: août.

c) *compuse și rotunjite, alcătuite din combinarea a două sunete vocale*:

[y] *se obține prin pronunțarea lui i cu buzele rotunjite ca la rostirea lui u și este redat prin*:

u: tu, mur, murmure, une, du, lune;

û: mûre, sùr;

eu: *în forme ale verbului avoir: participiul trecut eu, perfectul simplu (j')eus etc., conj. imp. (que j')eusse etc.*

[ø] *se obține prin pronunțarea lui e cu buzele rotunjite ca la rostirea lui o și este redat prin*:

eu: final sau urmat de consoană nepronunțată: jeu, deux, yeux;

eu + t, k, z: meute, Polyeucte, heureuse;

œu: nœud, œufs, (pl.) bœufs (pl.).

[œ] *se obține prin pronunțarea lui ε cu buzele rotunjite ca la o și este redat prin*:

eu + consoană pronunțată (în afară de t, k, z): heure, neuf, seul, jeune, fleuve;

œu + consoană pronunțată: œeur, œuf (sing.), bœuf (sing.), œuvre;

œ: œil.

[ə] *nu se rostește sau se rostește ca e rotunjit și este redat prin*:

e: le, de, me, ne, te, ce, je, devant, premier, demi, genou, regarde.

6. *Vocalele nazale*, numite astfel fiindcă la rostirea lor o parte a aerului este eliberat prin fosele nazale, sunt: *simple și compuse*.

a) *Simple și nerotunjite*:

[ɛ̃] *este redat prin*:

in, im, *urmate de consoană (alta decât n, m), sau finale*: cinq, matin, juin, quinze, institut, simple, timbre;

yn, ym, *urmate de consoană sau finale*: syndicat, syntaxe, synthèse, symbole;

¹ Astăzi se face din ce în ce mai puțin deosebirea între aceste două feluri de a

ain: faim;

ain urmat de consoană sau final: main, train, plain, vaincre, craindre;

ein urmat de consoană sau final: teint, peintre, ceinture;

ien: mien, bien, mécanicien.

b) *Simple și rotunjite:*

[**ɑ**] *este redat prin:*

an, am, urmate de consoană (*alta decât n, m*) sau finale: an, banc, dans, cadran, jambe, chambre, vendre, ample;

en, em, urmate de consoană (*alta decât n, m*): entendre, vendre, prendre, novembre, temple;

aon: faon, paon, taon, Laon.

[**ɔ**] *este redat prin:*

on, om, urmate de consoană (*alta decât n, m*) sau finale: on, non, mon, long, garçon, rond, honte, front, compte, tombe, trompe, rompre.

c) *Compuse și rotunjite:*

[**œ**] *este redat prin:*

un urmat de consoană sau final: un, brun, aucun, chacun, lundi;

um urmat de consoană: humble;

um final: parfum.

B. Semivocalele (*Les semi-voyelles*)

7. *Semivocalele* sunt sunete intermediare între consoane și vocale, care se rostesc împreună cu alte vocale într-o singură emisiune, și la producerea cărora se fac simțite vibrațiile coardelor vocale. Ele mai sunt numite și *semiconsoane* (*semi-consonnes*).

[**w**] *se rotește ca u din limba română urmat de o altă vocală și este redat prin:*

ou: oui, ouest, ouate, alouette, jouer;

oi: noir, trois, mois, armoire, toilette;

ua: square, équateur;

oe, oê: moelle, poêle.

[**y**] *se rotește ca y (rotunjit) urmat de o altă vocală și este redat prin:*

u: lui, huit, suis, nuit, cuisine.

[**j**] (*yod*) *se rotește ca i din limba română urmat de o altă vocală și este redat prin:*

i: pied, cahier, étudiant, Pierre, chien, lien;

y: yeux, yatagan, yole;

il final, **il:** fusil, sourcil, fille, bille, famille, paille, travail, chandail.

C. Consoanele (*Les consonnes*)

8. După modul și locul lor de articulare, consoanele limbii franceze se grupează astfel:

Mod de articulare	Loc de articulare (buze, dinți, cerul gurii)	Surde (fără vibrarea coardelor vocale)	Sonore (cu vibrarea coardelor vocale)	Nazale (cu expirarea aerului prin fosele nazale)		Observații
<i>Ocluzive</i>	labiale	p	b	m	—	La rostirea lor, cavitatea bucală se închide mai întâi, pentru ca apoi să se deschidă brusc
	dentale	t	d	n	—	
	palatale	—	—	gn	—	
	velare	k	g			

<i>Fricative</i>	labio-dentale	f	v	–	–	La rostirea lor, prin strâmtarea cavității bucale se produce o frecare a aerului expirat
	dentale	s	z	–	–	
	palatale	ch	j	–	–	
<i>Lichide</i>	alveolare	–	–	–	l	La rostirea lor, aerul expirat se scurge ușor prin părțile laterale ale limbii
	velare	–	–	–	r	

[b] bébé, barbe, robe

[d] dire, mardi, candidat;

[f] *este redat prin:*

f: fil, défiler, coiffeur, bref;

ph: photo, Philippe, téléphone;

[g] *este redat prin:*

g: gare, joug;

gu: guérir, guichet, guidon;

gh: ghetto;

c: second, seconder, secondaire;

[ʒ] *se rotește ca j din limba română și este redat prin:*

j: jambe, joli, bijou, joujou;

g + e: génie, geste, danger, langage;

g + i: agile, girafe, énergie;

g + y: gymnase, gymnastique, gymnaste;

[k] *se rotește asemenea lui c din limba română și este redat prin:*

c: café, concours, bec;

k: kilo, kaki, képi;

q: coq; cinq;

qu: qui, république, qualité, quel;

x: excès (ɛksɛ), excursion, expression;

dar: exact (ɛgzakt), exercice, exiger, exister;

ch: *în cuvinte ca:* écho, orchestre, archéologie, technique;

[l] livre, joli, bal, ballon;

[m] mari, pomme, fromage;

[n] nappe, manière, banane;

[p] papa, patrie, étape, grappe;

[r] radio, mur, carré, béret;

[s] *se pronunță ca s din limba română și este redat prin:*

s (*inițial și s + cons.*): sucre, stade, esprit;

ss: classe, glisser, poisson;

sc + e, i: scène, science;

c + e, i, y: cercle, bracelet, civil, merci, cycle;

ç + a, o, u: français, garçon, reçu;

t + i + *altă voc.*: nation, démocratie;

x: six, dix, soixante;

[t] *redat prin:*
t: tirer, rôtii, pilote;
th: thé, théâtre, thème;

[v] *redat prin:*
v: ville, avion;
w: wagon;

[z] *redat prin:*
z: zéro, horizon, gaz;
s *intervocalic:* prose, base, grise, désert;
x: sixième, dixième, dix-huit, dix-neuf;

[ʃ] *se rostește ca ș din limba română și este redat prin:*
ch: chat, chien, pêcher;
sch: schéma, schiste;

[ŋ] *se rostește ni și este redat prin:*
gn: signe, agneau, gagner;
dar: **g-n** în cuvinte ca: stagnant, diagnostique etc.

Literele (Les lettres)

9. Pentru a reda în scris aceste sunete, limba franceză se servește de 26 de litere – 6 vocale și 20 de consoane – care formează *alfabetul limbii franceze*.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
(a)	(be)	(se)	(de)	(œ)	(ɛf)	(ʒe)	(af)	(i)	(ʒi)	(ka)	(ɛl)	(ɛm)	(ɛn)	(o)	(pe)
Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z						
(ky)	(ɛr)	(ɛs)	(te)	(y)	(ve)	(dublave)	(iks)	(igrɛk)	(zɛd)						

Obs. 1. Alfabetul francez cuprinde trei litere care nu există în alfabetul românesc: **q, w, y**; nu cunoaște însă literele **ă, î, â, ș, ț**, din alfabetul limbii române.

2. Litera **h** nu reprezintă nici un sunet. Totuși se deosebesc două feluri de **h**:

h mut – înaintea căruia se face eliziunea (l'homme, l'héroïne) și care permite legătura cu cuvântul care-l precedă (les hommes, les héroïnes).¹

h aspirat – înaintea căruia nu se face eliziunea (le héros, la halte) și care nu îngăduie legătura cu cuvântul care-l precedă (les héros, les haltes).

Atenție: Cuvintele care încep cu **h aspirat** sunt marcate în dicționare printr-un asterisc (*): *héros, *hibou.

3. Literele alfabetului francez nu redau toate sunetele limbii franceze. De aceea se folosesc accentele, grupurile de vocale (**ai, ei, au, eau, ou, eu**), de vocale și consoane (**an, en, in**) sau de consoane (**ch, gn, tz**) (v. capitolul *Sunete*).

Semnele ortografice ale limbii franceze (Les signes orthographiques de la langue française)

A. Accentele (Les accents)

10. *Accentele limbii franceze sunt:*

´ accentul ascuțit (l'accent aigu).

˘ accentul grav (l'accent grave).

^ accentul circumflex (l'accent circonflexe).

¹ Semnul ~ marchează legătura între cuvinte; semnul | arată că nu se face legătura

1. Accentul ascuțit (*L'accent aigu*)

11. Accent ascuțit primește numai vocala **e** (*é*). El marchează un **e** închis [e] asemănător lui **e** din cuvintele românești: general, vegetal.

Accent ascuțit poate primi:

e *final* pronunțat [e]: chiar dacă este urmat de **e** mut sau de semnul pluralului **s**: *thé, chanté, matinée, musée, beauté*;

e *inițial* dacă formează singur silabă: *é-gal, é-norme, é-toffe, é-quipe*;

e *în interiorul cuvântului*, dacă se găsește la sfârșit de silabă și este pronunțat **e** închis [e]:

gé-né-ral, vé-gé-tal, pré-fé-rer, o-pé-ra etc.

Vocala e nu primește accent:

a) când reprezintă un **e** mut [ə], deși se află la sfârșit de silabă:

de-voir, ve-nir, re-ve-nir, re-nard, pre-mier;

b) când este urmată de:

1) o consoană dublă:

ef-fort, ré-el-le, en-ne-mi, dres-ser;

2) două consoane:

der-nier, es-prit;

3) consoana **x** (care reprezintă de fapt două consoane: **cs, gz**):

exam-en, exercice, excep-ter, expert.

Notă: În acest caz, **e** reprezintă un **e** deschis [ɛ]

Obs.: Vocala e primește însă accent:

a) dacă a doua consoană este o *lichidă* (**l, r**):

é-clat, é-cran, é-troit, ré-gler;

b) dacă cele două consoane reprezintă un singur sunet:

ch, ph, th, gn:

é-chez, télé-phoné, é-ther, ré-gner.

2. Accentul grav (*L'accent grave*)

12. Accent grav primesc vocalele: **è, à, û**.

è

Accentul grav marchează un **e** deschis [ɛ]. Vocala **e** primește accent grav când este urmată de o silabă care conține un **e** mut [ə]:

poè-me, ouvriè-re, complè-te, élè-ve, frè-re.

Obs. Întâlnim de asemenea accentul grav pe **e** într-o serie de cuvinte terminate în **ès**:

a) substantive: *abcès, accès, congrès, décès, procès, excès, cyprès, succès*;

b) adverbe: *très, près, après*;

c) prepoziții: *dès, après, ès*;

d) adjectivul: *expressès* (feminin *expressè*).

E deschis [ɛ] nu primește accent grav:

a) când este urmat de o consoană dublă:

vaiselle, ils viennent, pierre, cigarette;

b) când este urmat de **x** sau de două consoane (cu condiția ca acestea să nu reprezinte un singur sunet sau ca a doua consoană să nu fie **l, r**):

ferme, herbe, insecte, sept, veste, exemple, examen.

à

primește accent grav în:

– prepoziția **à**, spre a o deosebi de persoana a III-a singular a verbului *avoir*. il **a**;

- adverbele: **ça** și **là**, spre a le deosebi de pronumele demonstrativ **ça** (forma familiară a lui *cela*) și de articolul hotărât sau pronumele personal **la**;
- compusele acestor adverbe: **deça**, **delà**;
- adverbul: **déjà**;
- prepoziția: **voilà**;
- interjecția: **holà**.

ù

primește accent grav în adverbul sau pronumele relativ **où** (*unde, în care*), spre a se deosebi de conjuncția **ou** (*sau, ori*).

3. Accentul circumflex (*L'accent circonflexe*)

13. Accent circumflex primesc toate vocalele. El marchează dispariția unei litere (în special **s**) sau a unui grup de litere și indică de regulă o vocală lungă:

âge, **ê**te, **g**îte, **dr**ôle, **m**ûr.

Cele mai frecvente cuvinte care conțin vocale marcate de accent circumflex sunt următoarele:

â – *âge, âme, âne, bâtir, bâton, blâme, château, crâne, gâteau, grâce, lâche, mâle, pâle, Pâques, pâte, tâche* (sarcină), *tâcher* (a-și da silința), *théâtre*.

ê – *arrêt, bête, chène, être, extrême, fenêtre, fête, forêt, frère, gêner, guêpe, intérêt, mêlet, même, pêche* (pescuit, piersică), *pêcheur, poêle, prêter, prêtre, rêve, tempête, tête, vêtement*.

î – *boîte, chaîne, dîner, épître, fraîche, gîte, maître, rafraîchir, presque*’ile.

ô – *aussitôt, bientôt, contrôle, côte, diplôme, dôme, drôle, fantôme, hôpital, hôte, hôtel, impôt, plutôt, pôle, rôle, rôtir, tôt*.

û – *août, brûler, coûter, flûte, goûte, mûr* (matur, copt), *sûr* (sigur), *sûrement*.

Obs. Accentul circumflex mai poate fi întâlnit:

- a) **la perfectul simplu** (pe vocala ce precedă terminația persoanei I și a II-a plural):
nous chantâmes, vous chantâtes, nous sortîmes, vous sortîtes, nous voulûmes, vous voulûtes;
- b) **la conjunctivul imperfect** (pers. a III-a singular):
qu'il eût, qu'il fût, qu'il chantât, qu'il sortît, qu'il voulût;
- c) **la prezentul indicativului** (persoana a III-a singular), **viitorul și condiționalul** verbelor care se termină în **-aître, -oître**: *il connaîtrait, il croîtrait, je connaîtrais, tu connaîtrais etc; je connaîtrais, tu connaîtrais etc.*;
- d) **la prezentul indicativ** (persoana a III-a singular) al verbelor: *plaire, complaire, déplaire*:
il plaît, il complaît, il déplaît;
- e) **la participiul trecut masculin** al verbelor: *croître, devoir, mouvoir*:
crû, dû, mû;
- f) **la pronumele posesive**: *le (la) nôtre, le (la) vôtre, les nôtres (vôtres)*;
- g) **la substantive și adjective formate cu sufixul -âtre**: *blanchâtre, bleuâtre, marâtre, parâtre*.

B. Alte semne ortografice (*D'autres signes orthographiques*)

14. **Sedila** ◻ (*la sédille*) se aplică lui **c** (ç) urmat de **a, o, u** pentru a-i păstra sunetul de **s**:
ça, façade, garçon, reçu.

Obs. a) Consoana **c** urmată de **e, i, y** nu primește niciodată sedilă:

ceci, cela, ciel, cirque, cycle, cycliste, merci, pièce.

b) Pentru folosirea sedilei la verbe (v.p. 185).

15. **Trema** ◻◻ (*le tréma*) se pune pe vocalele **e, i, u** pentru a atrage atenția că vocalele respective se separă de cele care le precedă:

- e – în: *aiguë*, *ambiguë*, *contiguë* (alăturată), femininul adjectivelor: *aigu*, *ambigu*, pentru a păstra pronunția lui u;
 – în: Noël;
 – în nume proprii, ca: *Saint-Saëns* (pronunțat Săs), *Madame de Staël* (pronunțat Stal).
- i – în: *ambiguïté*, *contiguïté* – pentru a păstra pronunția lui u.
 – în: *aïeul*, *aïeux*, *faïence*, *haïr*, *maïs*, *naïf*, *coïncidence*, *héroïne*, *égoïste* etc. – pentru a semnala pronunțarea separată a vocalelor: a-i, o-i;
 – în: *ouïe*, *inouï* – pentru a marca existența a două silabe u-i; spre deosebire de *oui* care se pronunță într-o singură emisiune vocală;
 – în nume proprii, ca: *Tolstoï*, *Port-Saïd*, *Caräibes*, *Cräiova* etc.
- u – în: *Saül*.

16. Liniuța de unire \square (*le trait d'union*) se folosește pentru a lega:

- a) elementele care alcătuiesc cuvintele compuse:
timbre-poste, *arc-en-ciel*, *tête-à-tête*, *grand-mère*, *basse-cour*, *sourd-muet*, *franco-roumain*, *cerf-volant*, *porte-drapeau*, *haut-parleur*, *laissez-passer*, *va-et-vient*, *après-demain*, *avant-hier*, *au-dessous*, *au-dessus*, *c'est-à-dire*.
- Obs. Unele cuvinte compuse nu sunt legate prin liniuță:
pomme de terre, *ver à soie*, *à peu près*;
- b) pronumele subiect inversat și verbul respectiv:
vient-elle? disait-il, est-ce, dit-on;
- c) pronumele complement și verb (la imperativ forma afirmativă):
couche-toi, donnez-nous, montrez-les, dites-le-lui, vas-y;
- d) adverbele de loc *ci* și *là* și cuvântul care le precedă sau care le urmează:
ce garçon-ci, cette femme-là, ceux-ci, ceux-là, ci-contre, là-bas, par-ci, par-là;
- e) un pronume personal tonic și adjectivul *même*:
moi-même, lui-même, soi-même, vous-mêmes, eux-mêmes;
- f) adjectivele numerale compuse de la 17 la 99 (cu excepția celor legate prin conjuncția *et*: *vingt et un* etc.):
dix-sept, vingt-trois, quatre-vingt-trois, quatre-vingt-dix-neuf;
- g) unele nume proprii geografice:
Grande-Bretagne, États-Unis, Aix-les-Bains, Île-de-France;
- h) unele nume sau prenume de persoane:
Jeanne-Marie, Marie-Anne, Joliot-Curie, Michel-Ange (Mikël).

Atenție: A nu se confunda liniuța de unire (*le trait d'union*), semn ortografic, cu liniuța de dialog sau de despărțire (*le tiret*), semn de punctuație.

17. \square **Apostroful** (*l'apostrophe*) marchează eliziunea (*l'élision*) vocalei finale (**a, e, i**) a unui cuvânt înaintea altui cuvânt care începe cu o vocală sau cu *h* mut. Eliziunea vocalei finale are loc la:

- Articolele hotărâte *le, la*:
L'enfant joue au ballon. – Je vais à l'école.
- Pronumele personale atone: *je, me, te, se, le, la*:
J'aperçois mon ami au loin. – Tu m'as vu au théâtre.
- Pronumele demonstrativ neutru *ce*:
C'était une preuve d'amitié de sa part. Ç'a été une bonne idée!
- Pronumele relativ *que* (pe care):
Le garçon qu'il a connu était en neuvième.

Atenție: Pronumele relativ-interogativ *qui* nu se elidează niciodată:

Celui qui arrive est mon meilleur ami.

Qui avez-vous vu au cinéma?

Je ne sais qui il attendait.

– Adverbul de negație *ne*:

Il n'a rien dit. – Elle n'y viendra pas.

– Conjunțiile următoare:

Si (dacă) numai înaintea pronumelor *il, ils*:

S'il vient, je lui montrerai ma bibliothèque.

Je ne sais pas s'ils arrivent ce soir.

Que (că), **lorsque** (când), **puisque** (fiindcă), **quoique** (deși), înainte de *il, elle, ils, elles, on, un, une, en*.

Je crois qu'il rentrera tôt. – Il faut étudier lorsqu'on est jeune.

Quoiqu'elle habite loin, elle arrive toujours à temps.

– Prepoziția **jusque**: înainte prepozițiilor *à, en* și a adverbilor *où, ici*.

Je vous conduirai jusqu'à la gare. – Avancez jusqu'ici.

Lisez le fragment jusqu'au bout. – Jusqu'où irez-vous?

– Pronumele nehotărâte **quelqu'un, quelqu'une**:

Y a-t-il quelqu'un là-bas?

– Adverbul **presque** numai în substantivul compus **presqu'île** (peninsulă):

La presqu'île de Quiberon est située au sud de la Bretagne.

Obs. *e* final din prepoziția **entre** nu se elidează niciodată:

Entre eux trois il y a toujours une parfaite entente comme entre amis.

– Astăzi se scriu de asemenea fără apostrof cuvintele în care **entre** este prefix: **entracte, entrouvrir, s'entraider**.

Atenție: Apostroful nu se pune niciodată la sfârșitul rândului.

Despărțirea cuvintelor în silabe

(La syllabation)

18. Silaba (*la syllabe*) este sunetul sau grupul de sunete care se rostesc într-o singură emisiune vocală:

é-té, o-pé-ra, oui, é-cri-vain, lieu, paille, pied, lui.

Obs. O silabă care conține un *e* mut este o **silabă mută**:

a-te-lier, de-ve-nir, re-nou-ve-ler.

Cuvintele pot fi alcătuite din:

– o **singură silabă** (monosilabice):

cri, port, œil, fin, gant,

– **două silabe** (bisilabice):

ca-deau, a-dieu;

– **trei sau mai multe silabe** (polisilabice):

cho-co-lat, ca-bi-net, in-ter-na-tio-nal.

Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe

19. 1) O **consoană** la începutul unui cuvânt sau între două vocale introduce întotdeauna o silabă:

ca-fé, ci-né-ma, na-tu-rel, vé-ri-té, e-xa-men.

2) Două **consoane** care se succedă:

a) la început de cuvânt fac parte din aceeași silabă:

sco-lai-re, sta-de, sta-tue;